

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра української літератури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

« _____ » _____

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Психологія художньої творчості

Освітня програма **Українська мова і література**

Спеціальність **014 Середня освіта**

Спеціалізація **014. 01 Українська мова і література**

Галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

Івано-Франківськ – 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія художньої творчості» для студентів за напрямом підготовки «бакалавр», спеціальністю «українська мова і література», « » серпня, 2019 р.

Розробник: доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Піхманець Р. В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української літератури.

Протокол від «__» _____ 2019 р. №__

Завідувач кафедри української літератури

 (проф.. Хороб С. І.)

«__» _____ 2019 р.

Схвалено методичною комісією факультету, інституту.

Протокол від «30» серпня 2019 р. № 1

«__» _____ 2019 р.

Голова (доц. Мартинець А. М.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 2	Галузь знань 01Освіта / Педагогіка <small>(шифр і назва)</small>	Загальної підготовки	
	Напрямок підготовки 014 Середня освіта 014.01 Українська мова і література <small>(шифр і назва)</small>		
Модулів –	Спеціальність (професійне спрямування): _____	Рік підготовки:	
Змістових модулів 2		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ <small>(назва)</small>		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		5-й	5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		12 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	2 год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
60 год.	82 год.		
		Індивідуальні завдання: __ год.	
		Вид контролю: _____ залік _____	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання –

для заочної форми навчання –

2. Анотація навчальної дисципліни

Психологія художньої творчості вивчає зумовленість художніх явищ суб'єктивними чинниками і базується на принципах психологічного детермінізму, а відповідна навчальна дисципліна розкриває сутність вказаного

явища. При цьому головну увагу зосереджено на загальнотеоретичних питаннях психології творчості, проблемі художньої обдарованості й здібностей до літературно-творчої діяльності, а також на художньо-творчому процесі як її центральному положенні. Психологічні характеристики літературного таланту і категорія творчого процесу вивчаються в єдності й діалектичній залежності, а остання осмислюється головним чином із погляду її психологічних основ і процесуальної структури. Опорними поняттями курсу є вчення про співвідношення свідомого й неусвідомлюваного психічного в творчій діяльності, художньої інтуїції та її ролі в формуванні художніх явищ, психологічні механізми виникнення художнього задуму.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни «Психологія художньої творчості» полягає у тому, щоб ознайомити студентів з одним із аспектів психологічного підходу до вивчення художніх явищ, що характеризує їх із позицій зумовленості внутрішньою природою автора. Лекційний курс покликаний ознайомити студентів-філологів із загальнотеоретичними питаннями психології художньої творчості, висвітлити проблему психологічної сутності художньої обдарованості, охарактеризувати художньо-творчий процес як головний аспект дослідження питань психології творчості, а також головні сили творчого синтезу.

Завдання проведення практичних занять:

- зорієнтувати студентів у тому, як ставитися до матеріалів самоспостережень письменника;
- розглянути психологічні типи письменників;
- навчити практично визначати, в чому полягає психологічна сутність того чи того автора
- з'ясувати, в чому полягає сутність психологічного підходу до осмислення художніх явищ;
- які об'єктивні й суб'єктивні чинники впливають на генезу художнього образу;
- як відбувається творення художніх явищ;
- які психологічні механізми виникнення естетичного враження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- особливості психологічного підходу до вивчення художніх явищ;
- предмет і завдання психології художньої творчості;
- головні методи дослідження питань психології художньої творчості;
- художня обдарованість, здібності до літературно-творчої діяльності
- структура художньої обдарованості
- особливості літературного таланту;
- головні аспекти вивчення художньо-творчого таланту;
- загальні закономірності творчої праці письменника.

Наслідком вивчення курсу повинно стати:

- спроможність вирішувати в процесі навчання й подальшої професійної діяльності спеціалізовані завдання в галузі літературознавства й суміжних наук, опираючись на новітню теорію й методологію;
- уміння комплексно застосовувати набуті знання і забезпечувати на належному рівні навчально-виховний процес у загальноосвітніх навчальних закладах;
- здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями, науковими принципами й ефективними підходами, реалізовувати сучасні методики й освітні технології викладання літератури в загальноосвітніх навчальних закладах; здатність бути креативним, застосовуючи здобуті знання в практичній галузі
- уміння ставити й вирішувати науково-філологічні проблеми, залучаючи досвід суміжних наук
- здатність до аналізу й інтерпретації літературно-художніх явищ «на стику» різних наукових дисциплін;
- спроможність вільно оперувати науковою термінологією зі сфери літературознавства й психології при вирішенні професійних завдань;
- розуміння сутності й специфіку психологічного підходу до вивчення художніх явищ;
- уміння практично застосовувати методологічний інструментарій психології творчості до вивчення літературно-художніх явищ і до шкільної практики
- спроможність практично застосовувати головні методи дослідження питань психології художньої творчості для забезпечення навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах
- здатність використовувати знання про структуру художньої обдарованості й здібності до літературно-творчої діяльності у професійній діяльності;
- розуміння загальних закономірностей творчої праці письменника і методики їх вивчення на уроках української літератури.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Психологія художньої творчості та її проблематика.

Тема 1. Загальнотеоретичні питання психології творчості.

Вступ. Проблема наукового статусу психології творчості. Предмет і завдання психології творчості. Джерела вивчення психології творчості. Головні методи дослідження питань психології художньої творчості. Евристичний потенціал психології художньої творчості на уроках української літератури.

Тема 2. Психологічні характеристики художнього таланту.

Загальнотеоретичні питання художньої обдарованості. З історії вивчення художніх здібностей. Проблема співвідношення загальних і спеціальних здібностей у структурі художньої обдарованості. «Вертикальна» структура художньої обдарованості. «Горизонтальна» структура художньої обдарованості. Специфіка літературного таланту. Використання окремих аспектів теми в шкільній практиці.

Змістовий модуль 2. Художньо-творчий процес як центральна тема психології творчості.

Тема 1. Головні аспекти вивчення творчого процесу.

Деякі загальнотеоретичні питання вивчення художньо-творчого процесу. Типологія творчих процесів. Психологічні основи художньо-творчого процесу. Проблема співвідношення свідомого й неусвідомлюваного психічного в творчому процесі. Вчення про особливості творчої праці письменника й народження художнього образу на уроках української літератури.

Тема 2. Динаміка творчої думки письменника.

Проблема внутрішньої потреби духовно-творчої діяльності. Процесуальна структура творчої активності та її типологічно спільні моменти. «Хвилини творчих натхнень» і проблеми їх вивчення. Написання твору: механічний процес чи результат творчої діяльності. Художнє сприймання як внутрішній момент творчого процесу та його завершальний етап. Методика вивчення питань художньої інтуїції, натхнення, виникнення і розгортання літературно-творчого задуму в шкільній практиці.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього	у тому числі				
Л		П	лаб	Інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Психологія художньої творчості та її проблематика						
Тема 1. Загальнотеоретичні питання психології творчості	17	2	-	-	-	15
Тема 2. Психологічні характеристики художнього таланту	25	4	6	-	-	15
Змістовий модуль 2. Художньо-творчий процес як центральна тема психології творчості.						
Тема 1. Головні аспекти вивчення творчого процесу	25	4	6	-	-	15
Тема 2. Динаміка творчої думки письменника	21	2	4	-	-	15
Контрольна робота	2		2			
Модуль 2(залікова робота)						
Усього годин	90	12	18	-	-	60

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Концепція психологічних основ творчості Івана Франка	2
2	Питання психології творчості Василя Стефаника	2
3	Особливості творчого мислення Лесі Українки	2
4	Трансформація прототипа в художній тип.	2
5	Генеza художнього образу (на матеріалі філософських поем Івана Франка)	4
6	Психологічні механізми виникнення художнього враження (сюжетно-композиційний рівень, образний і ритмічний)	4

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	навчальним планом не передбачено	
2		
...		

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	навчальним планом не передбачено	
2		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Загальнотеоретичні питання психології художньої творчості <i>Опрацювання відповідних статей за Літературнымэнциклопедическимсловарем. – М., 1987; Літературознавчим словником-довідником. – К., 1997, а також розділу «Психологічні передумови творчості» з кн.: Білоус П. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості: Лекції. – Житомир, 2009. –С.227-238.</i>	15
2	Психологічні характеристики художнього таланту <i>Опрацювання відповідних статей за Літературнымэнциклопедическимсловарем. – М., 1987; Літературознавчим словником-довідником. – К., 1997, а також розділів «Художній талант. Творчість і біографія» та «Діагностика літературних здібностей» з кн.: Білоус П. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості: Лекції. – Житомир, 2009. –С. 247-256, 293-309.</i>	15
3	Головні аспекти вивчення творчого процесу. <i>Опрацювання відповідних статей за Літературнымэнциклопедическимсловарем. – М., 1987; Літературознавчим словником-довідником. – К., 1997, а також розділів «Таємничі джерела художнього мислення» та «Творче натхнення» з кн.: Білоус П. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості: Лекції. – Житомир, 2009. – С.239-246, 265-274.</i>	15

4.	Динаміка творчої думки письменника Опрацювання відповідних статей за Літературнымэнциклопедическимсловарем. – М., 1987; Літературознавчим словником-довідником. – К., 1997, а також розділів «Народження творчого задуму» та «Робота письменника над твором» з кн.: Білоус П. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості: Лекції. – Житомир, 2009. –С.257-264, 275-281.	15
	Разом	60

9. Індивідуальні завдання
навчальним планом не передбачено

10. Методи навчання

- *словесні методи*: лекція, пояснення, розповідь, бесіда;
практичні методи: вправи, практичні роботи;
- інформаційно-рецептивні;
- репродуктивні;
- проблемні;
- частково-пошукові (евристичні);
- пошукові (виконання індивідуальних творчих завдань, самостійне
опрацювання методичних першоджерел, робота в бібліотеці,
використання ресурсів Інтернету).

11. Методи контролю

- *методи усного контролю* (фронтальне опитування, бесіда,
колоквіум, поточне оцінювання) – використовуються при
здійсненні поточного контролю на семінарських заняттях і мають
на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання
конкретної роботи
- *методи письмового контролю* (самостійна робота, реферат,
контрольна робота, виконання індивідуальних письмових завдань)
використовуються при здійсненні поточного і підсумкового
контролю на семінарських заняттях.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1									Модуль 2	Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	K/p	T1	T2	T3	K/p	30	100
ПО	ПО	ПО	ПО	20	ПО	ПО	ПО	20		

Коефіцієнт переводу ПО – 6

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаЕС TS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Навчальні та методичні посібники. (Білоус П. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості: Лекції / Петро Білоус. – Житомир, 2009)
2. Підручники.
3. Плани практичних занять.
4. Наочні схеми та дидактичні матеріали.
5. Конспекти лекцій.
6. Презентації.

14. Рекомендована література

Базова

1. Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст.. / За ред.. М. Зубицької. – Львів, 2002.

2. Арнаудов М. Психология литературного творчества / Михаил Арнаудов. – М., 1970.
3. Басин Е. Психология художественного творчества: Личностный подход / Е. Я. Басин. – М., 1985.
4. Бассин В., Прангишвили А., Шерозия А. О проявлении бессознательного в художественном творчестве // Вопросы философии. – 1978. – № 2. – С. 57–69.
5. Белецкий А. В мастерской художника слова // Белецкий А. Избранные труды по теории литературы / А. И. Белецкий. – М., 1996. – С. 51–233.
6. Білоус П. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості: Лекції / Петро Білоус. – Житомир, 2009.
7. Васадзе А. Проблема художественного чувства: Вопросы психологии художественного творчества / А. Г. Васадзе. – Тбилиси, 1978.
8. Выготский Л. Психология искусства / Л. С. Выготский. – М., 1987.
9. В'язовський Г. Творче мислення письменника / А. Г. В'язовський. – К., 1982.
10. Гроф С. За пределами мозга: Рождение, смерть и трансценденция в психотерапии / Станилав Гроф. – М., 1993.
11. Ковалев А., Мясищев В. Психологические особенности человека. – Т. 2: Способности. – Л., 1960.
12. Лосев А. Диалектика творческого акта: краткий очерк / А. Ф. Лосев // Контекст 1981: Литературно-теоретические исследования. – М., 1982. – С. 48–78.
13. Макаров А. П'ять ять етюдів: підсвідомість і мистецтво. Нариси з психології творчості / Анатолій Макаров. – К., 1990.
14. Мейлах Б. Процесс творчества и художественное восприятие (Комплексный подход: опыт, поиски, перспективы) / Б. С. Мейлах. – М., 1985.

15. Миронов А. Минуты поэтических вдохновений: Проблемы психологии и творчества / А. В. Миронов. – Ярославль, 1970.
16. Обдарованість. Творчість. Здібності / За ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. – Житомир, 2006.
17. Парандовський Я. Алхімія слова / Ян Парандовський. – К., 1991.
18. Піхманець Р. Методологічні аспекти вивчення творчого процесу / Р. В. Піхманець // Слово і час. – 1990. – № 11. – С. 67–76.
19. Піхманець Р. Психологія художньої творчості: Теоретичні та методологічні аспекти / Р. В. Піхманець. – К., 1991.
20. Платонов К. Проблема способностей / К. К. Платонов. – М., 1972.
21. Психология процессов художественного творчества: Сборник статей // Под ред. Б. С. Мейлаха. – Л., 1980.
22. Психология художественного творчества: Хрестоматия. – Минск, 1999.
23. Розет И. Психология фантазии / И. М. Розет. – Минск, 1977.
24. Франко І. Із секретів поетичної творчості / Іван Франко. – К., 1969.
25. Фрейд З. Нариси з психоаналізу / Зигмунд Фрейд. – К., 1997.
26. Шляхова Н. Емоції і художня творчість / Н. Шляхова. – К., 1981.
27. Юнг К.-Г. Психологические типы / К.-Г. Юнг. – М., 1995.
28. Юнг К.-Г. Архетип и символ / К.-Г. Юнг. – М., 1992.

Допоміжна

1. Артемьева Т. Методологические аспекты проблемы способностей / Т. И Артемьева. – М., 1977.
2. Бессознательное: Природа, функции, методы исследования: В 4-х т. – Тбилиси, 1978.
3. Бунге М. Интуиция и наука / М. Г. Бунге. – М., 1967
4. Дранков В. Многогранность способностей как общий критерий художественного таланта / В. Л. Дранков // Художественное творчество: Вопросы комплексного изучения / 1983. – Л., 1983. – С. 123–139.

5. Жабицкая Л. О критериях диагностики литературной одаренности / Л. Г. Жабицкая // Художественное творчество: Вопросы комплексного изучения / 1983. – Л., 1983. – С. 139–151.
7. Ковалев А. Психология литературного творчества / А. Г. Ковалев. – Л., 1960.
8. Левчук Л. Психоанализ и художественное творчество / Л. Т. Левчук. – К., 1980.
9. Лилов А. Природа художественного творчества / А. Лилов. – М., 1981.
10. Лук А. Психология творчества / А. Н. Лук. – М., 1978.
11. Нойман Э. Происхождение и развитие сознания / Эрик Нойман. – М., 1998.
12. Пономарев А. Психология творчества / А. Я. Пономарев. – М., 1976.
13. Рибо Т. Творческое воображение / Т. Рибо. – М., 1994.
14. Роменец В. Психологія творчості / В. А. Роменець. – К., 2001.
15. Симонов П. Эмоциональный мозг: Физиология, нейроанатомия, психология эмоций. – М., 1981.
16. Содружество наук и тайны творчества: Сборник статей / Под ред. Б. С. Мейлаха. – М., 1968.
17. Уилбер К. Проект Атман: Трансперсональный взгляд на человеческое развитие Э Кен Уилбер. – 2004.

15. Інформаційні ресурси

1. Білоус П. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості. - Житомир: Рута, 2009. - 336 с.
<http://www.twirpx.com/file/966499/>
2. Матеріали з курсу «Теорія літератури»
<http://www.ukrlitno.com.ua/category/teoriya-literaturi/>
3. Онлайн-курс з теорії літератури. Автор: Дмитро Кузьменко.
<http://litera.hmarka.net/>
4. Фахова наукова періодика, автореферати дисертацій. <http://nbuv.gov.ua/>
5. Ференц Н. С. Основи літературознавства. http://libfree.com/104109037-literaturaosnovi-literaturoznavstva_ferents_ns.html

6. Сайт бібліотеки ім. Д. І. Чижевського: <http://library.kr.ua/>
7. Бібліотека зарубіжної літератури:
8. http://www.booksbooksbooks.ru/index.php?option=com_content&view=category&id=82&Itemid=213
9. Електронна бібліотека гуманітарного факультету:
http://www.gumfak.ru/teoriya_liter.shtml
10. Електронна бібліотека Московського університету: <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook026/01/part-003.htm#i307>
11. Електронна бібліотека української літератури:
<http://www.ukrlitzno.com.ua/category/teoriya-literaturi/>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Кафедра _____ української літератури _____

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____
“ _____ ” _____ 2019__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ Теорія літератури _____

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напря́м підготовки _____ 01Освіта / Педагогіка

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____ 014 «Середня освіта»

(назва спеціальності)

спеціалізація _____ 014.01 «Українська мова і література»

(назва спеціалізації)

факультет _____ філології

(назва інституту, факультету)

Івано-Франківськ – 2019 __ рік

Робоча програма ____ **Теорія літератури** _____

(назва навчальної дисципліни)

для студентів за напрямом підготовки 01Освіта / Педагогіка, спеціальністю 014
«Середня освіта» 014.01 «Українська мова і література».

Розробники:(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

_____ доктор філолог. наук, проф. Піхманець Р. В. _____

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри _____

Протокол від “ ____ ” _____ 2019__ р. № ____

Завідувач кафедри _____

_____ (__ Хороб С. І.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 2019__ р.

Схвалено методичною комісією факультету, інституту.

Протокол від “ ____ ” _____ 2019__ р. № ____

“ ____ ” _____ 2019__ р.

Голова _____ (__ Мартинець А. М.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

© _____, 2019__

рік

© _____, 2019__

рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка <small>(шифр і назва)</small>	Професійна	
	Напрямок підготовки 014 Середня освіта 014.01 Українська мова і література <small>(шифр і назва)</small>		
Модулів –	Спеціальність (професійне спрямування): _____	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ <small>(назва)</small>		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		7-й	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 8	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		12 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	4 год.
		Лабораторні	
		_ год.	_ год.
		Самостійна робота	
60 год.	78 год.		
		Індивідуальні завдання: _ год.	
		Вид контролю: _____ залік _____	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
 для денної форми навчання –
 для заочної форми навчання –

2. ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «**Теорія літератури**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки **бакалавр** напрямку підготовки (спеціальності) 01Освіта / Педагогіка, спеціальністю 014 «Середня освіта» 014.01 «Українська мова і література».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальні закономірності літературного процесу, принципи побудови літературного твору і характеристика внутрішньої організації художнього тексту.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

Змістовий модуль 1. Поетика як центральна проблема теорії літератури.

Тема 1. Поетика як система.

Тема 2. Специфіка художнього пізнання.

Тема 3. Система форм вираження авторської свідомості в художньому творі.

Змістовий модуль 2. Віршознавство та його складові.

Тема 1. Метричний потенціал поетичного твору.

Тема 2. Фоніка та її роль у формуванні художньої вартості.

Тема 3. Строфіка як складова віршознавства.

Змістовий модуль 3. Поетика прозового тексту.

Тема 1. Метафоризація як спосіб репрезентації художньої дійсності.

Тема 2. Асоціативно-образні можливості художнього слова.

Тема 3. Стиль і стилістика.

3. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «**Теорія літератури**» є поглиблення відомостей про систему засобів вираження в художньому тексті й головні чинники формування естетичної якості.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни _ «**Теорія літератури**» є з'ясування головних аспектів поетики як центральної ланки теорії літератури, її предмету й структури, провідних тенденцій розвитку й практичної значущості.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати :

- предмет і головні завдання поетики;
- структуру поетики;
- місце і роль поетики в системі теорії літератури;
- внутрішні тенденції в розвитку поетики;

- головні принципи внутрішньої організації художнього тексту;
- засади поетики як системи.

1.4. Наслідком вивчення курсу повинні стати:

- спроможність вирішувати в процесі навчання й подальшої професійної діяльності спеціалізовані завдання, опираючись на новітню методику й методологію;
- уміння комплексно застосовувати набуті знання і забезпечувати на належному рівні навчально-виховний процес у загальноосвітніх навчальних закладах;
- здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями, науковими принципами й підходами, а також розуміння предметної сфери й професійної діяльності вчителя-словесника;
- здатність бути креативним, застосовуючи здобуті знання в практичній галузі;
- уміння застосовувати фахово-профільні знання, уміння й навички у загальноосвітніх закладах різних типів із використанням інноваційних технологій;
- здатність до аналізу й інтерпретації літературно-художніх явищ;
- спроможність вільно оперувати літературознавчою термінологією при вирішенні професійних завдань;
- розуміння сутності мистецтва як особливої форми суспільної свідомості;
- знання закономірностей розвитку літературного процесу і принципів побудови художнього тексту;
- уміння самостійно здійснювати на основі отриманих знань фаховий літературознавчий аналіз художніх текстів різних жанрів і стилів;
- розуміння внутрішньої організації художнього тексту;
- здатність практично застосовувати літературознавчу методологію до характеристики системи засобів художнього вираження.
- уміння застосовувати сучасні методики й освітні технології викладання української літератури для забезпечення якості навчально-виховного процесу;
- спроможність розробляти навчально-методичні матеріали для проведення занять на уроках української літератури, зокрема в інтерактивному режимі.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин **_3_** кредити ЄКТС.

4. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Поетика як центральна проблема теорії літератури.

Тема 1. Поетика як система.

Вступ: дефініція та інтерпретація поняття поетика. Анотація бібліографії курсу (охоплюючи праці зарубіжних та вітчизняних вчених). Поетика, її предмет і головні завдання. Структура поетики. Теоретична (Загальна) поетика,

поетика часткова та історична поетика. Системний характер засобів вираження у виникненні художнього враження. Методика вивчення питань поетики в шкільній практиці.

Тема 2. Специфіка художнього пізнання.

Художнє мислення в системі головних тирів пізнання. Головні психологічні сили творчого синтезу: художнє чуття, художня фантазія, художнє мислення. Особливості образу в структурі художнього мислення.

Тема 3. Система форм вираження авторської свідомості в художньому творі.

Головні форми вираження авторської свідомості в ліриці. Головні форми вираження авторської свідомості в ліро-епосі. Головні форми вираження авторської свідомості в епосі. Головні форми вираження авторської свідомості в драматичному творі. Використання головних аспектів теми на уроках української літератури.

Змістовий модуль 2. Віршознавство та його складові.

Тема 1. Метричний потенціал поетичного твору.

Деякі загальнотеоретичні питання метрики. Головні системи версифікації та їх характеристика. Провідні тенденції в розвитку європейського віршування. Проблеми походження слов'янської книжної силабіки. Сторінки з історії давнього українського віршування. Форми некласичного вірша. Музична система версифікації. Особливості вивчення віршування в школі.

Тема 2. Фоніка та її роль у формуванні художньої вартості.

Фоніка, її предмет і завдання. Головні евфонічні явища. Рима, її функція та головні типи. Естетична вартість рими. Звукопис, або імітативна гармонія. Основи звукової інструментарії твору. Символіка й містика фонічних компонентів твору. Головні евфонічні явища в шкільній програмі з української літератури.

Тема 3. Строфіка як складова віршознавства.

Загальнотеоретичні питання строфіки. Найпростіші строфи. Канонізовані строфи. Окремі питання строфіки (жанри із строфічними ознаками; строфи із жанровими тенденціями; строфи історичної вартості). Особливості пісенної строфи. Сталі строфічні сполуки. Строфа як чинник виникнення художньої якості. Питання строфіки на уроках української літератури.

Змістовий модуль 3. Поетика прозового тексту.

Тема 1. Метафоризація як спосіб репрезентації художньої дійсності.

Поняття топіки. Метафора і метафоризація. Головні принципи метафоризації. Роль і місце метафоризації в становленні художнього світу письменника.

Тема 2. Асоціативно-образні можливості художнього слова.

Художні асоціації як літературознавча проблема. Концепція образу і слова Олександра Потебні. Внутрішня структура образу і психологічні механізми виникнення тропів. Проблема класифікації тропів. Головні види тропів. Троп у системі художньої образності. Методика вивчення тропів у школі.

Тема 3. Стиль і стилістика.

Загальнотеоретичні питання стилістики. Співвідношення понять «стиль», «стилістика», «стилізація», «практична стилістика». Лексико-стилістичні засоби і проблема їх класифікації. Морфологічні і фонетичні чинники формування «мовостилю». Стилістичні фігури та їх евристичний потенціал. Особливості вивчення лексико-стилістичних засобів на уроках української літератури. Стилістичні фігури в шкільній програмі.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього	у тому числі				
Л		П	Лаб	Інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Поетика як центральна проблема теорії літератури.						
Тема 1. Поетика як система.	6,5	0,5	-	-	-	6
Тема 2. Специфіка художнього пізнання.	7	1	-	-	-	6
Тема 3. Система форм вираження авторської свідомості в художньому творі.	6,5	0,5	-			6
Змістовий модуль 2. Віршознавство та його складові.						
Тема 1. Метричний потенціал поетичного твору.	16	2	4	-	-	10
Тема 2. Фоніка та її роль у формуванні художньої вартості.	10	2	2	-	-	6
Тема 3. Строфіка як складова віршознавства.	8	1	2			5
Змістовий модуль 3. Поетика прозового тексту.						
Тема 1. Метафоризація як спосіб репрезентації художньої дійсності.	6	1	-			5
Тема 2. Асоціативно-образні можливості художнього слова.	12	2	2			8
Тема 3. Стил і стилістика.	16	2	6			8
Контрольна робота			2			
Усього годин	90	12	18	-	-	60

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Метричне багатство української поезії	4
2	Рецептивний потенціал фонічних компонентів	2

	літературного твору	
3	Канонізовані строфи	2
4	Метафора як чинник художньої якості	2
5	Лексико-стилістичні засоби та їх естетичні можливості	2
6	Стилістичні фігури як засіб творення художнього ефекту	2
7.	Цілісний аналіз художнього тексту	2

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	навчальним планом не передбачено	
2		
...		

8. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	навчальним планом не передбачено	
2		
...		

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поетика як система <ul style="list-style-type: none"> Опрацювання кн. Кодак М. Поетика як система (К., 1992) і відповідних статей у кн.: Літературознавча енциклопедія: У 2 т. / Автор-укладач Ю.І. Ковалів. – К., 2007; Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 1997; та Літературный энциклопедический словарь. – М., 1987. 	6
2	Специфіка художнього пізнання. <ul style="list-style-type: none"> Опрацювання відповідної теми за працями: Білоус П. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості. – Житомир: Рута, 2009 і Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002, а також: Літературознавча енциклопедія: У 2 т. / Автор-укладач Ю.І. Ковалів. – К., 2007 та Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 1997. 	6
3	Система форм вираження авторської свідомості в художньому творі. Опрацювання відповідних розділів кн: Галич О.А., Назарець В.М., Васильєв Є.М. Теорія літератури. – К.: Либідь, 2001 і Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002, а також статей за кн.: Літературознавча енциклопедія: У 2 т. / Автор-укладач Ю.І. Ковалів. – К., 2007 та Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І.	6

	<i>Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 1997.</i>	
4	Метричний потенціал поетичного твору. <i>Опрацювання кн.: Качуровський І. Метрика. – К., 1994. Аналіз метричних особливостей першого жмутку «Зівялого листя» Івана Франка.</i>	10
5	Фоніка та її роль у формуванні художньої вартості. <i>Опрацювання кн.: Качуровський І. Фоніка. – К., 1994. Аналіз фонічних компонентів циклу «В казематі» Тараса Шевченка.</i>	6
6	Строфіка як складова віршознавства. <i>Опрацювання навчального матеріалу за кн.: Качуровський І. Строфіка. – К., 1994; Добір прикладів різних канонізованих строф в українській літературі.</i>	5
7	Метафоризація як спосіб репрезентації художньої дійсності. <i>Опрацювання відповідних статей у кн.: Літературознавча енциклопедія: У 2 т. / Автор-укладач Ю.І. Ковалів. – К., 2007; Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 1997; та Літературный энциклопедический словарь. – М., 1987.</i>	5
8	Асоціативно-образні можливості художнього слова • <i>Опрацювання навчального матеріалу за кн.: Качуровський І. Основи аналізу мовних форм: У 2 ч. – Мюнхен-Ніжін, 1994; Аналіз «Intermezzo» Михайла Коцюбинського під кутом зору його асоціативно-образної специфіки.</i>	8
9	Стиль і стилістика • <i>Опрацювання навчального матеріалу за кн.: Качуровський І. Основи аналізу мовних форм: У 2 ч. – Мюнхен-Ніжін, 1994; Аналіз лексико-стилістичних засобів та стилістичних фігур у творах української літератури</i>	8

10. Індивідуальні заняття
навчальним планом не передбачено

11. Методи навчання

- *словесні методи:* лекція, пояснення, розповідь, бесіда
- *практичні методи:* вправи, практичні роботи.
- інформаційно-рецептивні
- репродуктивні
- проблемні
- частково-пошукові (евристичні)
- пошукові (виконання індивідуальних творчих завдань, самостійне опрацювання методичних першоджерел, робота в бібліотеці, використання ресурсів Інтернету).

12. Методи контролю

7. *методи усного контролю* (фронтальне опитування, бесіда, колоквиум, поточне оцінювання) – використовуються при здійсненні поточного контролю на семінарських заняттях і мають на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи

8. *методи письмового контролю* (самостійна робота, реферат, контрольна робота, виконання індивідуальних письмових завдань) використовуються при здійсненні поточного і підсумкового контролю на семінарських заняттях.
9. *дидактичні тести*(тести закритої форми)використовуються при здійсненні поточного підсумкового на семінарських заняттях.

Приклад тесту закритої форми:

Який мовний засіб використано у поданому уривку з „Енеїди” І.Котляревського:

Енеуностермагнуспанус

І славний троянорум князь,

Шмигляв по морю, як циганус,

Ад те, о рекс! прислав нунк нас.

- а). архаїзм б). фразеологізм в). варваризм г). макаронізм

Приклад самостійної роботи №1:

- Яка з названих праць не належить О.Потебні?
а). „Думка й мова” б). „Із лекцій по теорії словесності” в). „Філософія мистецтва” г). „Із записок по теорії словесності”
- Первісно давньогрецьке поняття “естетичне” означало:
а). те, що сприймається як прекрасне б). те, що сприймається як високе в). те, що вважається довершеним г). те, що сприймається чуттям
- Як Г.Лессінг у “Лаокооні” визначив місце літератури у сім’ї мистецтв?
- За Л.Левітан, сюжет – це ... (продовжіть думку).
- Що таке “ритм” як літературознавча категорія?
- Дайте повну характеристику ліричного власне автора.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1									Модуль 2	Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	с/р	T1	T2	T3	T4	с/р	30	100
ПО	ПО	ПО	20	ПО	ПО	ПО	ПО	20		

Коефіцієнт переводу ПО – 6

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	----------	--	--

14. Методичне забезпечення

- Навчальні та методичні посібники.
- Підручники.
- Плани практичних.
- Наочні схеми та дидактичні матеріали.
- Конспекти лекцій.
- Мультимедійні презентації.

15. Рекомендована література

Базова

- Баррі П. Вступ до теорії : літературознавство та культурологія / П. Баррі ; [пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків]. – К. : Смолоскип, 2008. – 360 с.
- Безпечний І. Теорія літератури. / Передм. Р. Семківа, Л. Неліпи. – К., 2009. – 388 с.
- Білоус П. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості. – Житомир: Рута, 2009. – 336 с.
- Волкова Т. С. Проблема жанра в лирике. – Львів: Світ, 1991.
- Галич О.А., Назарець В.М., Васильєв Є.М. Теорія літератури. – К.: Либідь, 2001. – 488 с.
- Іванишин В.П., Іванишин П.В. Пізнання літературного твору: Методичний посібник для студентів і вчителів. – Дрогобич, 2003.
- Качуровський І. Метрика. – К., 1994. – 186 с.
- Качуровський І. Основи аналізу мовних форм: У 2 ч. – Мюнхен-Ніжин, 1994.
- Качуровський І. Строфіка. – К., 1994. – 342 с.
- Качуровський І. Фоніка. – К., 1994. – 157 с.
- Література. Теорія. Методологія /Упор. і наук. редакція ДанутиУліцької; пер. з польської Сергія Яковенка. – К.: Вид. дім "Києво-Могилянська Академія", 2006
- Літературознавча енциклопедія: У 2 т. / Автор-укладач Ю.І. Ковалів. – К., 2007.
- Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 1997.
- МіпосекЗофія. Теорії літературних досліджень. – Сімферополь: Таврія, 2003. – 408 с.
- Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. – 192 с.
- Поспелов Г.Н. Искусство и эстетика. – Москва: Искусство, 1984. – 325 с.

- Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття / За ред. М. Зубрицької – Львів: Літопис, 1996. – 600 с.
- Теорія літератури в Польщі: Антологія текстів: Друга половина ХХ– початок ХХІ ст. [Текст] : збірник / Упоряд. Б. Бакули; Ред. В. Моренця, Пер. з польск. С. Яковенка. – К. : Києво-Могилянська Академія, 2008. – 531 с.
- Ткаченко А. Мистецтво слова. — К.: Правда Ярославічів, 1998.
- Ференц Н.С. Основи літературознавства [Текст] : підручник / Н.С. Ференц. – К. : Знання, 2011. – 431 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
- Хализев В.Е. Теория литературы. – Москва: Высшая школа, 2000. – 398 с.
- Чижевський Д.І. Історія української літератури: Від початків до доби реалізму. – Тернопіль: Феміна, 1994. – 480 с.

Допоміжна

1. Гундорова Т. Проявлення Слова. Дискурсія раннього українського модернізму. – К.: Наукова думка, 1998. – 365 с.
2. Домбровський В. Українська стилістика й ритміка. – Мюнхен, 1992. – 347 с.
3. Жирмунский В.М. О ритмической прозе // Русская литература. – 1966. – №4.
4. Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української мови. – К., 1978. – 176 с.
5. Кривцун О.А. Эстетика. – Москва: Аспект-пресс, 2000. – 430 с.
6. Левчук Л.Т., Оніщенко О.І. Основи естетики. – К.: Вища школа, 2000. – 272 с.
7. Лосев А.Ф. Эстетика Возрождения. – Москва: Мысль, 1982. – 624 с.
8. Лотман Ю.М. Анализ поэтического текста. – М., 1972. – 268 с.
9. Марко В. Основи аналізу літературного твору. – Кіровоград, 1997
10. Моклиця М. Модернізм – проблема теоретична і психологічна // СІЧ. – 2001. – №1. – С 32-38.
11. Павличко С. Д. Дискурс модернізму в українській літературі: Постмодерна інтерпретація. – К.: Наук, думка, 1998.

16. Інформаційні ресурси

- Білоус П. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості. - Житомир: Рута, 2009. - 336 с. <http://www.twirpx.com/file/966499/>
- Ласло-Куцюк М. Засади поезики. – Бухарест, 1983. <http://www.twirpx.com/file/812927/>
- Ласло-Куцюк М. Ключ до белетристики. - Бухарест: Мустанг, 2000. - 291 с. <http://www.twirpx.com/file/812922/>

- <http://www.ukrlitzno.com.ua/category/teoriya-literaturi/>
- Онлайн-курс з теорії літератури. Автор: Дмитро Кузьменко. <http://litera.hmarka.net/>
- Фахова наукова періодика, автореферати дисертацій. <http://nbuv.gov.ua/>
- Ференц Н. С. Основи літературознавства. http://libfree.com/104109037-literaturaosnovi_literaturoznavstva_ferents_ns.html
- Сайт бібліотеки ім. Д.І.Чижевського: <http://library.kr.ua/>
- Бібліотека зарубіжної літератури:
http://www.booksbooksbooks.ru/index.php?option=com_content&view=category&id=82&Itemid=213
- Електронна бібліотека гуманітарного факультету:
http://www.gumfak.ru/teoriya_liter.shtml
- Електронна бібліотека Московського університету: <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook026/01/part-003.htm#i307>
- Електронна бібліотека української літератури:
<http://www.ukrlitzno.com.ua/category/teoriya-literaturi/>